

1945. október 25.

SZTOJKA JÓZSEF ÚJJÁÉPÍTÉSI MINISZTERIUMI TANÁCSOSNAK AZ ÚJJÁÉPÍTÉSI FELADATOK MEGOLDÁSÁVAL KAPCSOLATOS ELLENŐRZÉSRŐL TARTOTT ELŐADÁSÁBÓL

Az újjáépítés fontos feladata:

az irányítás és a kiadott irányítás helyes végrehajtásának ellenőrzése. A kormánybiztos technikai (tervek), jogi (rendeletek) és közigazgatási (konkrét intézkedések) segítségével irányítja az újjáépítést. Az irányításra azért van szükség, hogy az újjáépítésre vonatkozó különféle ellentétes érdekeket a köz és a magánosok szempontjából kielégítő módon lehessen összeegyeztetni. Miután ellentétes érdekekről van szó, amelyek egymással ütköznek, azért van szükség objektív, pártatlan ellenőrzésre. Az ellenőrzés fontos annak megállapítására, vajon az anyaggazdálkodás, a munkaerő és a városrendezési szempontok által keletkezett követelményeket a különféle ütköző érdekek nem sértik-e.

Az irányítás a technikai vonalon a tervek felülvizsgálatára irányul; például, hogy megfelel-e a kívánt célnak, szerkezetiileg megfelel-e a jelenlegi anyaghelyzetnek (ne építsünk be fát ott, ahol nem lehet vagy nem kell), jogi vonalon a közérdeket tartja szem előtt és az ellenőrzés ebbe az irányba halad, végül közigazgatási vonalon a rendeletekben előírt feltételek betartását és alkalmazását vizsgálja.

Az ellenőrzés helyszíni bejárással történik, amelyet tanácsos és ajánlatos nemcsak délelőtt, hanem az egész kora hajnali órákra és a délutáni órákra is kiterjeszteni, mert például a tapasztalat mutatja, hogy hajnali 5 órakor, amikor még alig pirkad, nagy anyagvándorlás folyik a romházakból. Az ellenőrzés voltaképpen a kerületi mérnök feladata volna, miután azonban ezt a hatalmas feladatot ő egyedül nem győzi, segédszervre van szükség, amely ebben a munkájában segít. Ezt a segédszervet nyújtja a MÉMOSZ, valamint az Építőmesterek Ipartestülete, amelyek az ellenőrző munkába kívánnak bekapcsolódni. Ezek a szervek tehát karöltve dolgoznak a kerületi mérnökkel. Az ellenőrzés kiterjed:

- építési engedély van-e?
- az építkezés az engedélynek megfelel-e?
- nincs-e anyagrejtegetés?
- nincs-e munkaerő-vándorlás, valóban folyik-e a munka, milyen a munkafegyelem?
- van-e felelős hozzáértő munkavezető, építőmester?
- műszaki, szerkezeti szempontból megfelelő-e a munka?
- a munkabérek, anyagárak megfelelnek-e az előírásnak?

— kontármunka előfordul-e?

— a rendeletet és az előírásokat betartják-e?

Szabálytalanság esetén sokszor kétely merül fel arra nézve, hogy: mi a teendő? Felhívja a jelenlévő ellenőrök figyelmét arra, hogy mindennemű szabálytalanság, minden esetben azonnal jelentendő a kerületi mérnöki hivatalban. Ha munkaerőről van szó, akkor a MÉMOSZ-nak is, ha vállalkozóról van szó, akkor az ipartestületeknek is, továbbá azonnal bejelentendő minden eset a kormánybiztosnak is, mindjárt hozzátéve, hogy milyen intézkedés történt. Olyan esetekben, amelyek rendeletileg szabályozva nincsenek, rendelkezést kell kérni.

Fontos, hogy az ellenőrök helyesen járjanak el, túlkapásoktól, visszaélésektől őrizkedjenek, mert az ellenőrzés hatósági bizalmi munka. Fontos, hogy az ellenőr tisztában legyen az érvényben lévő rendeletek intencióival is. Például van egy rendelet, amely kimondja, hogy csak tető- és lakáshelyreállítási munkálatokat szabad végezni. Ha tehát az ellenőr a körútján látja, hogy egy helyen kőfaragómester márványportált készít, úgy nem helyes, hogy ezt leállítja, mert annak erkölcsi elbírálása, vajon ildomos-e a mai viszonyok között márványportált készíteni, nem az ellenőrré tartozik, viszont a kőfaragó munkást, miután az máshoz úgysem ért, nem vonja el sürgősebb, hasznosabb munkától, és a márvány nem az újjáépítéshez elengedhetetlenül fontos primer építőanyag.

Legfontosabb tárgya az ellenőrzésnek a romházak bontása; az, hogy a bontást ki végzi, van-e engedélye? Az ellenőr felszólíthatja, hogy mutassa be az engedélyt. Ellenőrizni kell, hogy hová viszi az anyagot? — esetleg az útján is fel lehet tartóztatni bontási anyagot szállító kocsit. Az ellenőrzésnek ki kell terjednie arra is, hogy nem történik-e lopás, vagy helytelen anyagfelhasználás (ha például a fát felvágják tüzelőnek, ahelyett, hogy építkezésre használnák fel), az árákra, hogy nem történik-e anyagrejtegetés stb., stb.

Az ellenőrzés azért fontos, mert csak így lehet a rendcsinálásban eredményt elérni, így lehet a munkafegyelmet újra helyreállítani, hogy ne dolgozzon egy olyan munkán 10 munkás, amelyet 5 emberrel is el lehet végezni, csak így lehet a helyes anyaggazdálkodást, a munkaerő takarékos használatát és a helyes áralakítást előmozdítani, ezek nélkül pedig céltudatos, tervszerű munka nincs.

Előadó leszögezi, hogy talpraállni csak a saját erőnkől fogunk tudni. Külföldi hatalom is csak akkor fog minket értékelni, ha mi megembereljük magunkat. Az újjáépítés során többet kell mindenkinek dolgoznia és több eredményt felmutatnia, mint máskülönben. Legyünk tisztában avval, hogy csak a termelőmunka jelent értéket és iparkodnunk kell, hogy minden embert erről meggyőzzünk, a jóindulatút felvilágosítással, a rendentlent büntetéssel, nyomással.

Jegyzőkönyv — Budapest Főváros Levéltára, Fővárosi Közmunkák Tanácsa
XIX. 1. a. Vegyes jegyzőkönyvek.

(A jegyzőkönyv idézett részletében a 9050/1945. ME. sz. és az 50.400/1945. UM sz. rendeletek végrehajtásának az ellenőrzéséről van szó. A többször említett MÉMOSZ: a Magyar Építőmunkások Országos Szövetsége.)